СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 175. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го ВЕРЕСНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 13, 1986 No. 175. VOL. XCIII.

...ЕНЦІЯ У ВІДНІ НЕ ...ЗВ'ЯЗАЛА ПИТАННЯ ДІТЕЙ

Відень (УПС „Смолоскип"). — Як відомо, Міжнародне агентство атомної енергії ООН (МАҐАТЕ) влаштувало цілотижневий симпозіюм, присвячений Чорнобильській аварії. Повну пресову акредитацію на цей симпозіюм одержав одинокий українець, представник „Смолоскипа", журналіст і хемік Осип Зінкевич.

В кількох можливих випадках він порушив справу здоров'я і долі українських та білоруських дітей, які впали жертвою Чорнобильської радіяції. Це питання він обговорював з лікарями з совєтської делегації і з окремими вченими.

В одному випадку одержано таку відповідь:

„Є випадки захворювань, але рідкість. Діти ці є під постійним медичним обстеженням. Але найбільшою проблемою є психологічна травма дітей. Діти, наслухавшись про радіяцію від батьків, з закордонних радіопередач, від учителів мають тепер уявлення, що всі їхні хвороби спричинені радіяцією. І як це лікувати? Щоб їх не заболіло, вони біжать до своїх батьків, до лікарів, до учителів, плачуть і кричать „мене болить в голові від радіяції", „я їсти не можу через радіяцію", „я спати не можу через радіяцію", „я не можу підготовити лекції..." і т.д. І це для нас проблема. Це важче лікувати. Цей стан відіб'ється на дітях на довгі роки, на ціле життя..."

На одній з пресконференцій кореспондент „Смолоскипа" поставив питання про дітей проф. д-р Ільїну, голові комісії СССР охорони перед радіяцією. Він питав: „З совєтської преси нам відомо, що сотні тисяч дітей України і Білорусі були в різний час евакуовані в різні місцевості південної України. У ваших виступах ніде не згадується про дітей. Чи могли б ви сказати, скільки було захворювань серед дітей від радіяції, чи були смертні випадки, скільки дітей перебувало у шпиталях?"

Невідомо чому, але це питання обурило проф. Ільїна. Відповіді на це питання він не дав, але почав апелювати до представників мідії, щоб вони були об'єктивні, не йшли на сенсації, не переборщували проблем. Тоді почав говорити про себе як вченого, як про людину, яка дбає про здоров'я населення СССР. Після довгого вступу, що не мав жадного відношення до питання, він, обернувшись у сторону українського представника, каже: „А відповідаючи на ваше питання, я скажу, що цифр я не люблю і їх не уживаю. Цифри, вирвані з контексту, створюють дуже часто протилежне психологічне враження... Діти були евакуовані, їх примістили в санаторіях, в будинках відпочинку, їх обстежували, у багатьох були психологічні травми, їх треба було успокоювати... Тепер діти повертаються домів, за кілька днів почнуть навчання..."

Делегація СССР розповсюднила для експертів і представників мідії чотири книги документації, коло 600 сторінок друку, десятки фотографій і графічних зображень.

З цієї документації виходить, що на території СССР за станом з 1982 року (неясне, чому не подано за станом на 1985 рік) було 26 атомних електростанцій (АЕС), в тому три в Україні — Чорнобильська, Рівенська і Південно-українська. Совєтські АЕС вживають реактори трьох типів — РБМК, ВВЕР і уран-графітного типу з кипучою водою.

АЕС з реакторами типу РБМК є лише у Ленінграді, Курську, Чорнобилі і Смоленську. Всі інші — реактори двох інших типів. До 1990 року в Україні буде закінчено будову нових АЕС з реакторами типу ВВЕР — Запорізьку, Хмельницьку і Кримську.

Інша документація подає такі дані: коли і куди розносилися радіоактивні хмари з Чорнобиля, їхній хемічний склад, склад радіоактивних елементів, і висота на, якій вони поширювалися; кількість радіоактивних елементів у різних продуктах; склад радіоактивних елементів у померлих; детальні інформації про Чорнобильську станцію; про райони Прип'яті і Чорнобиля; дані про кількість радіоактивних елементів в різний час після вибуху в областях України, Білорусі, Прибалтики, Росії; хронологія подій на Чорнобильській станції в час випадку і багато іншого.

На симпозіюмі МАҐАТЕ серед представників мідії кожного дня виринало питання: пощо цей симпозіюм? Чому саме на Заході? Чому на симпозіюм не прибув ані один журналіст з СССР чи зі східньоевропейських країн? Реакторів типу РБМК (які є на Чорнобильській станції) Совєтський Союз більше не будує і не продає їх для інших країн.

Отже це не було причиною, щоб переконати потенційних покупців реакторів РБМК у їхній безпеці.

(Закінчення на стор. 4)

Готуються до фестивалю у Менор коледжі

Дженкінтавн, Па. — Щорічний Український Фестиваль спонзорує Студійний Осередок Української Культури при Менор Джуніор коледжі. Під час фестивалю будуть народні танці, музика, виставки народного мистецтва і ремесла. Буде також ярмарок і смачні українські страви. Вступ на фестиваль 3 дол. для дорослих і 1 дол. для дітей до 12-го року життя. Фестиваль започаткує Божественна Літургія о год. 12-ій полудня.

Учасниками фестивалю будуть: український танцювальний ансамбль „Чайка" із Йонкерс, Н.Й., українська танцювальна група ім. св. Михаїла з Фреквілл, Па., танцювальна група філядельфійської округи Спілки Української Молоді, танцюристи школи „Волошки", музична група „Карпати" з Філядельфії, дитяча вокальна група проф. Зої Маркович і бандуристи церкви св. Николая з Філядельфії.

Майстрами фестивалю будуть Франко „Висо" Височанський і Никола Павлюк, майстер шкіряних виробів. Картини і скульптури Височанського зображують вуглекопів в копальнях вугля в північно-східній Пенсильванії.

Під час фестивалю будуть також їзди аеростатом, якщо погода дозволить, і різні гри для дітей. За докладнішими інформаціями про фестиваль слід телефонувати на число (215)885-2360, екст. 64.

ПЛАСТОВІ ВПИСИ

Ню Йорк. — Станична Старшина Пластової Станиці в Ню Йорку повідомляє, що вписи до Пласту для всіх дітей, які мають знання української мови будуть відбуватися від 19-го вересня до кінця жовтня ц.р. кожної п'ятниці вечором і в суботи до полудня тут в Пластовій домівці, при 144 Друга аве. Відкриття зайнять відбудуться: для юнацтва у п'ятницю, 19-го вересня, о год. 7-ій вечора, а для новацтва в суботу, 20-го вересня, о год. 1:30 по полудні. На відкриття зайнять обов'язує всіх повний пластовий однострій.

М. Бохно очолив Об'єднання Колишніх Вояків

Ґлен Спей, Н. Й. (П.Й.П.).— У днях 30-го і 31-го серпня ц.р., відбувся тут на оселі „Верховина" 14-ий делеґатський з'їзд Об'єднання Колишніх Вояків УПА ЗСА і Канади.

З'їздом, у якім взяло участь 42 делеґатів і 22 гостей, проводила Президія у складі: Модест Ріпецький, голова Олександер Ґереґа, заступник , Ірена Білевич і Стефаня Бабяк, секретарі.

Господарем з'їзду була станиця Ню Йорк-Пассейк-Ірвінґтон під проводом Юліяна Котляра. Комітет, в складі Ю. Котляр, О. Білевич, та О. Левицький, подбав про заспокоєння всіх потреба делеґатів і гостей (деякі з них аж з Каліфорнії і Арізони), і за те організаторам висловлено заслужену подяку.

На слідуючу трирічну каденцію вибрано керівні органи: Михайло Бохно, голова; Стефан Бабяк, Юліян Котляр, і Михайло Березинський, заступники (цей останній відповідальний за зв'язок із Суспільною Службою Комбатантів); Іван Дмитрик, скарбник; Осип Левицький, референт Суспільної Опіки; Олександер Ґереґа, Катерина Лялюк, Петро Потічний і Модест Ріпецький, вільні члени Управи, Контрольну комісію вибрано в складі: Стефан Адамчук, Олександер Білевич, Володимир Дашко, Ярослав Струтинський.

На з'їзді обговорено ряд справ які заторкують об'єднання, як теж і цілу українську громаду. В резолюціях з'їзду підкреслено важливість 1000-ліття Хрищення Українип; гідне відзначення разом з Товариством Колишніх Вояків УПА 45-ліття постання УПА і 42-ліття Великого Рейду, які припадають на 1987 рік; потребу організованої акції в обороні доброго імені українського народу та його чільних діячів, та доцільність дальшої праці над виданням „Літопису УПА". Висловлено також співчуття всім жертвам чорнобильської катастрофи.

Найбільше часу, як і на попередніх з'їздах, присвячено питанням, зв'язаним із виданням „Літопису УПА". Від останнього з'їзду, що відбувся в 1983 році, вийшло друком чотири томи. За підрахунком головного редактора „Літопису" Є. Штендери, на всебічне охоплення та видання всіх існуючих матеріялів зв'язаних з діями українського підпілля потрібно ще якихось 40 до 50 томів, не включаючи чистої мемуаристики. Цю працю можливо виконати тільки при дальшій тісній співпраці обох комбатантських організацій УПА та при повному зрозумінні і всебічній підтримці і допомозі цілої української громади.

В тому самому часі на оселі „Верховина" відбувалися святкування Року Українського Воїна під організаційним зарядом комбатантів I-ої Української Дивізії. З цієї нагоди, в суботу, 30-го серпня, відбувся бенкет з промовами д-ра М. Малецького і мґра Є. Штендери, при чисельній участі всіх комбатантів включно з українськими американськими ветеранами. В неділю відбулася Служба Божа та соборна Панахида на могилі в честь упавших за волю України, апель та концерт, в яких взяли спільну участь всі комбатантські організації.

Слід також з признанням відмітити виставку української військової меморабілії підготовленої з великим вкладом часу і труду Евстахієм Загачевським з Рочестеру, Н. Й.

Український скрипаль виступить в ролі Вівальді

Торонто. — Канадська пресова аґенція Сі-Пі повідомляє з Монтреалю, що життя славного італійського композитора Антонія Вівальді стало сюжетом для двогодинного телевізійного фільму, що його саме тепер фільмують, і прем'єра якого на телевізійній мережі Сі-Бі-Сі відбудеться зимою 1986-87.

Продуцентом цього фільму є канадець Річард Бокінґ при співпраці телевізийних мереж Німеччини і Італії, але у виконанні виключно канадських музик. Ролю Антонія Вівальді в його юних роках відіграє 14-літній скрипаль вундеркінд з Ванкуверу Чорней Червосек. Натомість ролю Вівальді у його зрілому віці поручили українському скрипалеві Стефанові Старикові. Хоч більшу частину фільму фільмується в Монтреалі, то вміжчасі фільмова група Сі-Бі-Сі перебуває у Венеції, приготовляючи матеріяли для створення автентичного фільмового тла.

Хоч Вівальді, який жив в роках 1678-1741 належав до найбільш плодовитих композиторів Італії, якого музична спадщина обнімає понад 600 творів, як концерти, опери і релігійну музику, то десь під кінець XIX сторіччя він, як це не з одним славним композитором сталося, відійшов у сутінки забуття.

Музична спадщина Вівальді відживає знову зараз після Другої світової війни і сьогодні його уважають одним з найпопулярніших бароккових композиторів. Серії його концертів під заголовком „Чотири пори року" стали найбільш відомі в повоєнному періоді.

С. Старик, уродженець Канади з другого покоління, ніколи не приховує свого українського роду. Завдяки своїй віртуозній грі на скрипці він широко відомий на цілому Північно-американському континенті, як також із своїх естрадних виступів сливе в усіх столицях Західньої Европи.

Вийшов третій том збірника „Дрогобиччина"

Кренфорд, Н.Дж. — Цього року в серії „Український Архів", що її видає Комісія реґіональних дослідів і публікацій при Науковому Товаристві Шевченка, появився старанням й коштом Центрального Комітету Дрогобиччини третій том збірника географічних, історичних та етнографічно-побутових і мемуарних матеріялів п. н. „Дрогобиччина — Земля Івана Франка".

Книжка відкривається вступною статтею „Від редактора" й має дев'ять частин.

Як відомо, два перші томи збірника не мали покажчиків імен, тому в третьому томі є іменні покажчики для всіх трьох томів. В кінці книжки є короткий огляд її змісту англійською мовою.

Книжка в твердій оправі і має 570 сторінок. В ній 190 ілюстрацій (фотографії, картини, географічні карти й документи). Вона цінна й цікава не тільки для дрогобичан, але й для кожного, хто хоче довідатися правду про Дрогобиччину, невід'ємну частину України.

Ціна книжки з пересилкою 27 дол. Замовлення й чеки слід висилати на адресу: Mr. W. Oseredczuk, 21 Collins St., Cranford, N. J. 07016.

ЯПОНІЯ ПОГОДИЛАСЯ СПІВПРАЦЮВАТИ НАД КОСМІЧНОЮ ЗБРОЄЮ

Токіо, Японія. — Японський уряд прем'єр-міністра Ясугіро Накасоне нарешті дав довгоочікувану відповідь на запропоновану йому З'єднаними Стейтами Америки співпрацю над удосконаленням, дослідами і продукцією антиракетних апаратів, тобто космічної зброї, завданням якої є унешкідливлювати нуклеарні ракети заки вони долетять до цілі.

Японські і американські представники, які вели довші розмови на тему стратегічної оборонної ініціятиви президента Роналда Регена, що її дуже часто називають популярно „зоряною війною", заявили кореспондентам, що вони в основному задоволені перебігом розмов, хоч багато технічних справ прийдеться ще вияснити у процесі співпраці, головно що й скільки речей продукуватиме Японія, а скільки ЗСА. В основному обидві сторони погодилися на започаткування конкретної співпраці в цій ділянці, але про подробиці говоритимуть ще між собою фахівці.

Проголошення співпраці між Японією і ЗСА було дуже позитивно прийняте у Вашінґтоні і в Токіо. Рівночасно речники японської технологічної індустрії задоволені, що продукція частин до цієї зброї, хоч президент Р. Реген не називає цих космічних апаратів „зброєю", створить нові місця праця для багатьох тисяч японців в недалекому майбутньому. Натомість японські опозиційні до уряду політичні партії засудили тактику Японії, яка, мовляв, „дала себе втягнути у воєнні дії, щоб спільно із ЗСА перетворити земні простори і космос у мілітарні полоси". Виглядає, кажуть деякі японські і американські політичні спостерігачі, що лідери японської опозиції запозичили дещо із совєтської пропаганди, веденої проти космічної зброї, бо повторяють майже одні й ті самі „аргументи" в боротьбі з урядом. Однак речники міністерсва закордонних справ Японії заявили, що „ми думаємо цілком протилежно, а саме, що стратегічна оборонна ініціятива (СДІ) є доброю і потрібною програмою". Міністерство однак відмічує, що воно ані не заохочуватиме, ані не відмовлятиме японські корпорації і компанії співпрацювати в ділянці цієї програми. Уряд не хоче брати на себе відповідальности за поширювану комуністичну думку, що японські компанії дали себе втягнути в „непопулярну програму" за намовою уряду. Приватні корпорації в Японії не потребують дозволу уряду на укладення договорів із ЗСА і тому вони не потребують „заохоти" урядових агенцій, які, однак, служитимуть їм порадами, інформаціями і статистикою.

Заяву про зголу Японії прочитав на пресовій конференції головний секретар кабінету і назвав СДІ „ненуклеарною оборонною системою", яка можливо в майбутньому стане єдиною оборонною системою, не тільки ЗСА, але й інших вільних країн світу, перед евентуальною аґресією.

У СВІТІ

ЄГИПЕТСЬКИЙ Й ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ уряди погодилися на остаточне полагодження спору за прикордонну місцевість Таба і в середу, 10-го вересня ц.р., відбулась зустріч на вершинах між президентом Єгипту Госні Мубараком і прем'єр-міністром Ізраїля Шімоном Перезом. Після майже 12-годинних розмов, у яких частинно брав також участь представник Уряду ЗСА для справ Близького Сходу Ричард В. Мирфі, обидві сторони погодилися, що спір треба полагодити полюбовно, бо він шкодить співпраці між Єгиптом й Ізраїлем. У Вашінґтоні, офіційні особи Державного департаменту висловили своє задоволення перебігом вступних розмов, які є запорукою дальшої конструктивної співпраці між цими двома країнами.

СВІТОВИЙ ЖИДІВСЬКИЙ Конгрес випрацював докладну програму поборювання антисемітизму в Австрії, який значно поширився під час передвиборчої кампанії Курта Вальдгайма, колишнього генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Йому світове жидівство закидало співучасть у воєнних злочинах, а зокрема виселенні грецьких жидів до гітлерівських концентраційних таборів в Польщі, головно до Треблінки. Сьогодні в Австрії живе приблизно 10,000 жидів, а у Відні знаходиться також дослідчий центр Сімона Візенталя, „ловця нацистів", який хоч у цій „грі" старався затримати невтральність, але все таки тут і там підтримував становище Світового жидівського конґресу. Представники цього конґресу із ЗСА та інших країн відвідали Австрію і були прийняті на розмову у канцлера уряду Франца Враніцкого та розмовляли з іншими членами уряду і парляменту, а також з поодинокими провідними особами з-посеред жидівської громади. Очевидно, вони повністю зігнорували президента Австрії К. Вальдгайма.

ІРАКСЬКІ ВОЄННІ літаки знову збомбили іранський оливний танкер і рафінерії нафти та нанесли чимало матеріяльної шкоди. Речник іракського військового командування заявив кореспондентові агентства Ройтерс, що Іран все ще відмовляється від переговорів з Іраком, не зважаючи, що війна між Іраком й Іраном триває вже майже сім років.

ПАКІСТАНСЬКИЙ УРЯД звільнив ще 12 провідних лідерів опозиції, які були заарештовані поліцією під час бурхливих демонстрацій, що частинно були пов'язані з ув'язненням дочки колишнього прем'єра, а тепер лідера опозиційних до уряду політичних партій Беназір Бутто. Бутто була звільнена кілька днів раніше і, не зважаючи на пересторогу поліції, внозу розвинула кампанію проти уряду президента Мохаммеда Зія уль-Гака. Рівночасно вона скликала до Карачі, центру опозиції, всіх лідерів опозиції, які знаходяться на волі, щоб там випрацювати нову стратегію боротьби з урядом. Опозиція домагається привернення демократичної системи в Пакістані, проголошення вільних виборів під наглядом представників ОН і передання влади в руки цивільних політиків.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Ройтерса інформує, що німецький суд в Гамбурґу покарав капітана корабля гривною 1,000 долярів за те, що він без порозуміння з німецьким урядом порушив канадські територіяльні води і іміграційні закони та перевіз до Канади 155 тамільців, які заплатили за цей перевіз грубі гроші. Оборонець капітана Вольфґанґа Бінделя заявив, що він порадив своєму клієнтові заплатити кару і не входити в конфлікт з правосуддям. Як відомо, канадський уряд дав тимчасовий притулок для залишених у рятункових човнах тамільців, але канадська іміграційна служба не визнала їх леґальними імігрантами і їхну справу можуть ще розглядати урядові аґенції.

ПЕРЕЗ ВІДВІДАВ МУБАРАКА

Александрія, Єгипет. — Шімон Перез, ізраїльський прем'єр, приїхав до Єгипту в четвер, 11-го вересня, на офіційну зустріч з Госні Мубараком, президентом Єгипту, і відбув тут з ним довші розмови „за закритими дверима". Темою розмов були в першу чергу палестинці та справа їхньої майбутньої державности. Вже перша розмова тривала повні три години, бо погляди цих державних мужів на справу палестинців дуже, якщо не діяметрально протилежні, різняться сьогодні, як вони різнилися і давніше. Тому також не було ніяких розмов поміж Єгиптом і Ізраїлем за останні п'ять років, від часу коли Ізраїль виступив збройно проти Ливану й окупував значну частину цієї до того часу незалежної держави, що тепер є дійсно сторозтерзаною і ворожими навколишніми народами й внутрішньою громадянською та релігійною ворожнечою.

Найпомітнішою удачею цих розмов є те, що президент Єгипту погодився повернути свого амбасадора назад до Ізраїля, відкликаного звідти в 1982 році, після страшної масакри палестинців у двох таборах Бейруту — Сабра і Шатіля, що сталося в наслідок нападу ливанських християн на ливанських мусулман, а в той час присутні там окупаційні ізраїльські війська про цю річ догадувалися, але нічого не зробили, щоб масакрі запобігти.

Амбасадором від Єгипту — здогадуються — стане теперішній єгипетський шарже д'аффер в Ізраїлі Мохаммед Байсуні.

Загально зустріч і спільний комунікат, виданий у п'ятницю, 12-го вересня, після кінцевих розмов, свідчать про те, що обидві країни знайшли спільний ґрунт для дальших майбутніх переговорів.

А. Коряґіна висунули на нагороду Нобеля

Ню Йорк. В листі, адресованому норвезькому комітетові у справі Нобелівських премій миру, 26 депутатів голляндського парляменту висунули кандидатом на нагороду Нобеля 1987 року совєтського лікаря-психіятра Анатолія Корягіна, засудженого в Совєтському Союзі на сім років ув'язнення за викриття злочинів властей, які вони чинять під приводом „ізоляції і лікування душевнохворих".

В листі депутатів голляндського парляменту, зокрема, говориться: „Ми без вагання називаємо доктора Корягіна видатною і мужньою людиною, яка дала блискучий приклад високого медичного професіоналізму, людиною, яка, діючи в суворих рамках міжнародних і совєтських законів, поставила під загрозу власне життя, виступаючи на захист тих, єдиною виною яких було те, що вони мали свій власний спосіб мислення.

Відданість доктора Корягіна принципам гуманности і людської гідности, що є основою мирного співіснування, має міжнародне значення і робить його гідним широкого визнання.

Виходячи з вищесказаного, ми з почуттям поваги висуваємо кандидатуру доктора Корягіна на присудження Нобелівської нагороди миру 1987 року".

Анатолій Корягін народився в 1938 році. Він був членом міжнародної комісії в справах розслідування випадків використання психіятрії в політичних цілях. В 1981 році він був заарештований і засуджений на сім років ув'язнення в концтаборі і на п'ять років заслання. Уже відбуваючи термін, він був засуджений додатково на два роки ув'язнення за „порушення правил внутрішнього розпорядку". Корягіна неодноразово катували, що відмічено в спеціяльному повідомленні Комісії Організації Об'єднаних Націй у справах прав людини, яка займається випадками катування в'язнів.

Д-р Корягін є почесним членом Світової асоціяції психіятрів.

Голляндський уряд надав д-рові Корягінові і членам його родини право вільного в'їзду в країну і проживання там.

Син Корягіна, Іван, був спровокований на бійку і засуджений на три роки позбавлення свободи за „хуліганство". В листі з пермського концтабору д-р Корягін писав жінці, що доля їх сина стала знаряддям шантажу, яким тюремні власті намагаються вплинути на нього.

В АМЕРИЦІ

РЕЧНИКИ Державного департаменту повідомили, що Білий Дім покищо вважає за потрібне утриматися від будь-яких заходів у відповідь на арешт американського репортера Ніколаса Данілова і все ще розраховує вирішити цю справу дипломатичним шляхом. Як пише газета „Ню Йорк Таймс", державний секретар Джордж Шулц здає собі справу, що „політична реальність вимагає відплатних американських заходів", однак покищо йому вдалося настояти на тому, щоб З'єднані Стейти Америки не відкликали ні одну з американсько-совєтських зустрічей, запляпованих на найближчий час. Ці переговори повинні підготовити зустріч на вершинах, яка, як розраховують у Вашінґтоні, повинна відбутися в кінці року на території ЗСА, хоч Міхайл Ґорбачов покищо не дав на неї згоди.

АМЕРИКАНСЬКИЙ делеґат Доналд Ловіц, який виступив на Женевській конференції країн, що підписали в 1972 році конвенцію про заборону біологічної зброї, заявив, що Совєтський Союз продовжує продукувати цю зброю і бере участь у вживанні її в Ляосі, Камбоджі і Афганістані. Покищо совєтська делеґація офіційно не відповіла на американські обвинувачення, однак заявила в кулуарах, що З'єднані Стейти і деякі інші країни останні п'ять років намагаються підірвати значення конвенції. Керівники делеґації ЗСА і СССР висловили надію, що арешт в Москві американського репортера Ніколаса Данілова не затьмарить атмосферу на конференції, яка триватиме два тижні.

У ПЕРЕДВИБОРАХ, на яких республіканці і демократи визначають своїх кандидатів на пости сенаторів, членів Палати Репрезентантів і губернаторів стейтів, надзвичайно високий відсоток кандидатів становлять жінки. Жінки претендують на два губернаторські пости, а сенатором від стейту Мериленд в цьому році стане або республіканка Лінда Шавес, або демократка Барбара Мікульська. Шанси обох мерилендських кандидаток розглядаються приблизно як рівні. Мікульська має незначну перевагу, бо виборці Мериленду традиційно більші симпатики демократів. На місце члена Палати Репрезентантів від одного з округів Мериленду також претендують дві жінки — дочка покійного Роберта Кеннеді, Кетлін Тавсенд-Кеннеді, і республіканка Гелен Бентлі. Більшість спостерігачів передбачають перемогу К. Кеннеді.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Примусове расове вирівнювання у школах

Дня 17-го травня 1954 року Верховний Суд прийняв рішення, що расова сеґреґація у школах є протиконституційна, бо противиться конституційному принципові рівности рас. У травні наступного року Верховний Суд доручив „приспішення" расової інтеґрації у народних публічних школах. Від того часу, протягом кругло 15 років ця справа спричиняє не тільки дискусію, але й демонстрації, протести, заколот у суспільстві. Верховний Суд правильно виступив проти такого явища, що деякі „білі" публічні народні чи середні школи не приймали чорних учнів і учениць. Але виконавці цього рішення Верховного Суду пішли так далеко, що завели примусове „вирівнювання рас" у школах шляхом перевоження дітей автобусами — навіть проти волі батьків. Таке „автобусування" дітей в ім'я „расового вирівнювання у школах стрінулося у різних стейтах і різних містах Америки з протестами. Справа набрала партійно-політичного забарвлення, бо промоторами і протекторами примусового „расового вирівнювання" у школах стали ліві ліберали в ім'я „прав людини". Але деякі однаково білі, як чорні батьки правильно вважали за порушення їхніх громадянських прав, коли їхніх дітей примусово приділювали до шкіл, яких батьки не бажали собі.

Спершу виглядало, що йдеться про те, щоби ніяка народна чи середня школа не відмовлялася приймати чорних дітей. Але самі чорні батьки протестували, щоби їхню дитину перевозили автобусом до далекої школи, коли вона мала школу того самого типу під самим боком. Від кругло 15-ти років щороку ця справа актуалізується у вересні, коли починається шкільний рік. В останніх днях голосною стала така примусова расова інтеґрація в найближчому місті біля Ню Йорку, в Йонкерсі. Але в минулих роках найголосніші демонстрації батьків відбувалися у стейтах Нової Англії. Є теж у деяких стейтах школи з величезною більшістю чорних дітей. І ані батьки тих чорних дітей, ані білих дітей не бажають собі, щоби до тих чорних шкіл примусово приділювати білих дітей.

Ця проблема може служити за клясичний приклад, як добра теорія не завжди покривається з практикою і не завжди можна переводити її у практиці. Ця суто шкільна і виховна проблема зовсім непотрібно стала м'ячиком у руках лібералів, які закохані в гаслі прав людини, але у своєму лібералізмі м'які супроти комуністичних чи комунізуючих країн, де немає сліду оцих прав. В Америці, країні найбільшої свободи людини, тільки єдині батьки повинні вирішувати, до якої школи прагнуть посилати свою дитину, яка ще замала і замало знайома з відносинами, щоби сама вибирати собі школу. Роблять це вже абсольвенти середніх шкіл. Це несприяння правам людини, а порушування людських прав, коли батькам, які своїми грішми допомогли побудувати школу в своєму найближчому сусідстві, диктують міські власті обов'язково посилати дитину до далеко віддаленої школи та ще й платити додатковий шкільний податок.

Поруч із вселюдними публічними школами існує, як усім відомо, в Америці шкільництво приватне, при церквах. Верховний Суд включає ті приватно-церковні школи у своє рішення. Але бувають випадки, коли деякі батьки — жиди — воліли б мати свою дитину у приватній школі, яку втримує Церква, бо у приватних школах краща дисципліна і краща атмосфера та вищий рівень навчання. Але у приватних церковних школах учать катехизму і молитви, а ультраліберали перевели у Верховному Суді заборону молитви у публічних школах, як ніби протиконституційну, бо вона перечить розмежуванню держави і Церкви.

Свята правда, що нема непомильних людей, це стосується і членів Верховного Суду. Його ліберальні члени накоїли багато лиха і дуже сумно, що навіть деякі члени Верховного Суду призначені туди консервативно-республіканськими президентами голосують у таких справах, як молитва у школах, розводи чи аборти — по лінії лівих лібералів. Такий стан ненормальний, а що ненормальна ситуація не всилі зберегтись вічно, то в цьому випадку мусить прийти зміна. Єдині батьки мусять мати право рішати про долю своїх дітей і молитва повинна вернутися до школи не тільки у постаті однохвилинної мовчазної „контемпляції" — на яку Верховний Суд також не погоджується, — але у всій повноті, згідно з написом на американських школах: „У Бога віримо".

„ПЕРЕСЛІДУВАННЯ НЕВИННОГО — ЗЛОЧИН ПРОТИ ЛЮДСТВА"

(Внизу поміщуємо український текст листа з 3-го вересня 1986 року, що його підписані вислали до міністра справедливости Ізраїля).

Готування юридичних органів Ізраїля до „гучного" процесу над колишнім солдатом совєтської армії, військовополоненим Іваном Дем'янюком не може не викликати тривоги в усіх, хто об'єктивно та безсторонньо аналізує події сучасного й минулого.

Як знаємо із заяв юридичних органів Ізраїля, звинувачення проти І. Дем'янюка у наступному процесі мають підтримати свідки, що пережили голокост. Ізраїльські юридичні чинники не посилаються на совєтські документи. І це зрозуміло. Бож безстороння і об'єктивна експертиза совєтського документу, зроблена на підставі копії, доводить, що цей документ, м'яко кажучи, не викликає юридичного довір'я, а точніше — його спрепаровано.

Не згадують ізраїльські юридичні чинники і свідчень колишніх службовців нацистських таборів смерти, чиї свідчення спростовують звинувачення проти Дем'янюка, започатковане совєтськими службами психологічних диверсій.

Таким чином, у звинуваченні лишається одна можливість доказу оскарження: свідчення переживців голокосту.

Ці свідки належать до категорії людей, травмованих особисто пережитим голокостом, психологія яких перебуває під впливом емоцій. Серед цих емоцій не останнє місце посідають помста й ненависть. А такі емоції засліплюють людину, і в своїх свідченнях вона може свідомо чи несвідомо помилятися.

Історія процесів, де свідчили переживці голокосту, знає кілька випадків, коли свідчення таких свідків суперечили правді.

Як відомо, Ізраїль домагається від Сирії видачі німецького воєнного злочинця Альойза Бруннера, який живе в Сирії. Але заразом відомо, що у травні 1946 року у Відні було засуджено й повішено як Альойза Бруннера його одноіменника Антона Бруннера. Головним доказом вини останнього були свідчення переживців голокосту. Сам Антон Бруннер рішуче заперечував свою вину. У голови суду виникли сумніви: „Чи нема тут якогось непорозуміння?" На це свідки відповідали: „Абсолютно виключено. Такі обличчя годі забути". А виходить, свідки вказували на невинного. І це трапилося 1946 року, за який рік чи два після жахливих подій.

А через майже 40 років після цих подій у Чикаґо став перед судом поляк Франц Валюс, якого переживці голокосту з Ізраїля упізнавали як офіцера табору смерти. Однак адвокат Валюса віднайшов в німецький архівах незаперечні документи, які свідчили, що Валюс усю війну був батраком на фармі. Ф. Валюсові пощастило уникнути ешафоту, хоч він втратив здоров'я і став фінансовим банкрутом.

Як бачимо, свідчення переживців голокосту не є 100-відсотково вірогідним джерелом істини, що їх можна приймати для підпертя звинувачення в суді.

Під цим оглядом дуже характерною є думка, висловлена на сторінках паризької газети „Русская мысль", совєтської дисидентки Н. Горбаневської, яку навряд чи можна підозрівати в симпатіях до нацистів: „...Упертість свідків що упізнають І. Дем'янюка, як „Івана Грозного", теж, можливо, не завжди базована на чистому слугуванні істині: жадоба помсти може засліпити і змусити бачити злочинця у першому-ліпшому, хто його нагадує" („Русская мысль", ч 3615 з 4-го квітня 1986 року, Париж).

Психіка переживців голокосту характеризується підозрілістю й підвищеним бажанням відшукувати злочинців. Так відомий „шукач за нац" Сімон Візенталь у своєму бюлетені публікував необґрунтовані звинувачення проти невинних людей. Наприклад, бюлетень винував Івана Стебельського з Денверу у співучасті в голокості, тоді, коли І. Стебельський не тільки не винен ні в чому, але й сам рятував жидів, про що має живих свідків.

Здатність до містифікацій особливо дає себе знати у переживців голокосту, коли йде мова про українців. Адже існування українофобії серед певних середовищ гебрейської громадськости є такий же незаперечний факт, як і існування антисемітизму серед українських „Інтернаціоналістів".

Враховуючи ці факти, безсторонній та об'єктивний суд, розглядаючи справу І. Дем'янюка, вимагав би більш вірогідних доказів вини підсудного. Але таких доказів, як видно з усього, немає. Навпаки, за невинність І. Дем'янюка говорять такі факти:

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про европейські потяги

Кожний раз, коли вертаємося до Европи, з великою приємністю вибираємо шляхи нашої мандрівки не автом, а потягами. Ніхто не переконає нас, що провадити авто на незнаних дорогах та при різній скорості їзди — це приємність і нагода розкошуватися краєвидами. Тому після спробування і одного і другого, вибираємо тепер завжди потяги і кожного року стверджуємо, що це догідніше, а також цікавіше. Потяги Европи відомі зі своєї точности і чистоти; служба чемна, а голосники у вагонах дають вичерпні інформації про усі етапи дороги. Ця точність, здається, є точкою амбіції усіх у Західній Европі. Коли ми прощали північну Німеччину і на двірці голосники заповіли п'ятьхвилинне спізнення нашого потягу, то дослівно всі, від наших знайомих починаючи, а на „кондукторах" кінчаючи, виправдувалися, кажучи, що цей поїзд їхав аж з Москви.

Якщо хочете бути певні за місце у поспішних потягах, треба завчасу його замовити і тоді вас чемно питаються, чи бажаєте його у загальному вагоні чи у купе. Колись усі европейські поїзди були однакові і нам все ще пригадуються давні фільми, де подорожні у купе переживали романтичні пригоди, де траплялися таємні убивства і палка любов. Тепер вимагають завчасу вибрати, чи у вас бажання зарискувати зустріч і конверсацію у купе — чи радше їзду у загальному вагоні, що пригадує вам американський Амтрак, або лет у літаку. Там подорожні, звичайно — „безособові", читають газету, дрімають або дивляться крізь вікно. Ніде людина не почувається так самітно, як серед такої товпи. Зате у купе треба приготовитися відразу на принагідну розмову, яка переважно кінчається із осягненням цілі подорожі та не зобов'язує до нічого, не зважаючи на це, що саме у такому замкненому просторі люди часто готові до розповідей і звірювання із дуже особистих переживань, достовірність яких важко ствердити. Нам довелося слухати так цікаві розповіді із життя у Східній Німеччині, виснювати до знуди, що українці не те саме, що поляки чи росіяни і познайомитися в часі тригодинної спільної їзди зі секретарем славного героя Другої світової війни — Роммеля.

Ще інші цікаві переживання приносить їзда нічна европейським потягом, коли у вас квиток до спального вагона і ви зі здивуванням стверджуєте, що не завжди пасажири призначені на цю ніч бути сусідами, є тієї самої статі.

Кордонів поміж країнами Західньої Европи майже не відчувається. Перевірка переходить скоро і без ускладнень, а прикордонна сторожа і залізнична служба стоять між собою у таких дружніх відносинах, що важко впізнати „хто є хто".

Найчорнішою плямою на догідності їзди потягами є залізничі двірці. Там літом постійно збираються десятки мандруючої молоді, що виглядає „уніформно" однаково. У кожного наплечник, „спимішок", „джінси" і дещо неохайний зовнішній вигляд, немов би в Европі бракувало води до миття. Вони лежать і сплять покотом на брудних долівках почекальні, а коли ранком приходиться іти до потягу, ви дослівно переступаєте через сплячих, розтягнених по середині почекальні, молодих шукачів пригод.

А втім, хто ж колись бачив привітливий залізничий двірець? Це завжди місце людських емоцій: неспокою, вичікування і недоказаних думок. Він для нас також є тільки короткою зупинкою на наших шляхах.

Але якби воно не було — все, що получене з їздою европейськими потягами цікаве, а коли при денній їзді пересуваються перед вікном прегарні краєвиди „старої Европи", час проходить скоро і навіть не хочеться читати або спати. Ви втягаєте в себе ці так добре знані з давніх часів картини і хочеться їх понести зі собою у „молоду Америку", де час рахується не сторіччями, а тільки десятками років.

О—КА

Юрій Р. Рибак

КАР'ЄРА ЖІНКИ У НОВИХ РАМКАХ

Минув уже, здається, час коли жінки вийшли офіційно на арену кар'єри та старались доказати, що між ними, а чоловіками немає різниці особливо в інтелектуальному аспекті. Та дійсність пробила свою селекцію і виявила, що хоч у загальному кожну працю може виконувати людина без різниці на стать, то все ж таки жінки є кращими в одній ділянці, а чоловіки не мають суперництва — в іншій. Досвід останнього часу виявив, що є професії, де стать не вирішує, а прямо талант людини!

Але коли говоримо про кар'єру жінки то застановімся і над тим, які кар'єри її не вдоволяють, бо часто буває та самісінька причина, що і у чоловіків, які ціле своє життя мусять боротись за втримання на поверхні води. Вони часто у своїй професії не знаходять бажаних умов праці, не вдоволяються низькою заробітною платнею, великим тиском згори, довгими годинами праці, а може найбільшим розчаруванням є надокучливе призначення без можливости вияву ініціятиви.

З історичного боку жінки продовжують свою кар'єру, яка глибоко вкоренилась у домашнє зайняття і продовження роду. Ось візьмімо ділянку навчання дітей, піклування хворими чи харитативну активність. У кар'єрі цих ділянок, що є дуже важливі для соціоекономічної структури суспільства, основним радше подати допоміжну руку ближньому, передати йому вислів любови, ніж відчувати вдоволення висотою винагороди. Інтересно, що у загальному чоловіки цю „жіночу" ділянку вважають як неплатну і непрестижеву. Причину можна б шукати в тому, що колись, це якраз чоловіки несли єдину відповідальність за баланс родинного бюджету.

Насильна жіноча інвазія на традиційні кар'єри чоловіків не завжди завершуються успіхом, однак не є безнадійною справою. Жінки добре знають, що злидні зроджують можливості і тому важливо не розчаровуватись теперішністю, а вважати її як вихідну точку для осягнення нових кращих можливостей в існуючій галузі діяльности з корисною методою.

Згадаймо лише деякі професії, працюючи в яких жінки не осягають своєї мети і остаточного вдоволення, а це: професія медсестри, відома з низької платні, великого навалу праці і обмеженого підвищення у статусі працівника. Перехід до адміністраційної ділянки може змінити положення, однак шпиталі не дуже тому сприяють.

А ось успіхи соціяльної працівнички належать тепер уже до історії, відколи Уряд ЗСА з причин бюджетового обмеження виелімінував проєкти, що займалися опікою потребуючих.

У 1868 році Бібліотека Конґресу видала розпорядок приймати до праці бібліотекарів жінок замість чоловіків — за половину платні! І, здається, що це залишило свій знак, бо нині 87 відсотків бібліотекарів у ЗСА — це жінки. Низька винагорода не є лиш одною з проблем бож компютор у вишукуванні книжок виявився найбільшим конкурентом. З другого боку компютор створив багато праці у процесі слова (word processing), де затруднено 95 відсотків жінок. На жаль, тут осягнено висоту винагороди і „дорога закрита".

Для зміни перейдімо у ділянку народного і середнього шкільництва. Нині — з малими виїмками — учителеві багато не платять, кляси бувають переповнені, а питання дисципліни дуже контроверсійне. Це й інше стало причиною, чому 27 відсотків учителів заміряють залишити систему шкільництва у наступних п'ятьох роках.

Комерційне забезпечення вимагає сьогодні особливих керманичів, ця бо галузь виказала минулого року понад 5 більйонів долярів втрат. Може собі не уявляємо, одначе, якраз забезпеченеаі компанії затруднюють величезне число жінок на таких позиціях, як службовики та інспектори, а тільки 30 відсотків там займають керівні пости.

Недавня статистика виявила, що 25 відсотків жінок ніколи не були б вибрали кар'єру архітектури, коли б прийшлось їм зачинати студії наново відпочатку. Жінок архітектів є лиш 11 відсотків у цілих ЗСА. Сама ж праця тяжка теж для чоловіків, винагорода низька при гострій конкуренції зізовні.

Але ситуація для жінок не безнадійна, вони можуть покращити вибрану кар'єру, коли на основі свого осягненого досвіду зможуть перейти в інше довкілля. І якраз тим довкіллям буває індустрія, яка модифікує оригінальну кар'єру для власних потреб і готова збільшити заробітки жінок. І ось медсестра працює у ділянці піднесення здоров'я працівників, поборювання напруги, боротьби з алькоголізмом, куренням та наркотиками і т.п. Індустрія дає змогу соціяльним працівникам зайнятись пенсіонерами і нездібними до праці. Знову ж бібліотекарі мають велике завдання у ділянці інформації, що потрібне для розвою і продовження підприємства. Учительки вишколюють в працівників у ділянці інших як дітей, однак використовують здобуту техніку навчання. І коли жінки зі знанням процесу слова можуть осягнути вищий ступінь, посвятивши себе компюторському програмуванню, то працівники забезпечення можуть працювати у ділянці брокерства. Архітектурне знання дуже потрібне у ділянці оцінювання реального майна і відкриває двері до посередництва закупівлі та продажі.

І коли, кажімо, картина потребує нової рамки, чому ж її не змінити, ще й коли її вартість може збільшитись; це ж саме можна б примінити до існуючої кар'єри жінки, — адже треба шукати за новими можливостями.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Любослав Гуцалюк

Сучасна українська архітектура в Парижі

Мабуть уже понад сто років мешканці та часті відвідувачі Франції нарікали і нарікають, що „Париж уже не такий, як був колись". До деякої міри я теж був неприємно вражений, зокрема в 60-70 роках нищенням старих будинків та будуванням — нових, що не завжди відповідали духові загальної краси Парижу. Але поволі привик і багато нових архітектурних споруд сьогодні мені подобається і не разить відмінністю від давнішої паризької архітектури.

Місяць тому я відвідав Українську Бібліотеку ім. Симона Петлюри на рю де Палєстін, ч. 6, що приміще-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Богдан Остап'юк

СИДІР ВОРОБКЕВИЧ
(1836-1903)

До 150-річчя народження

Мово рідна, слово рідне!
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має.
Як ту мову мож забути,
якою вчила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила.
(С. Воробкевич)

У нововведеній рубриці „Свободи" з 15-го серпня ц.р. п. з. „З України про Україну", прочитав я про відзначення 150-річчя народження Сидора Воробкевича в Чернівцях. (Спасибі редакції за цей цінний додаток, який інформує нас про історичні та культурні події в Україні). Тому варто й нам, хоч коротко згадати про цього поета, письменника Зеленої Буковини — Сидора Воробкевича.

Сидір Воробкевич народився 5-го травня 1836 року в Чернівцях у сім'ї священика. Родина Воробкевичів проживала спершу у Литві. Прадід Сидора Скульський, де Оробко Млака, православний священик не хотів довше терпіти польського насильства, і тому перенісся на Буковину, де став парохом села Луки над Дністром. За порадою чернівецького Владики, змінив своє прізвище Оробко на Воробкевич. На третьому році життя втратив Сидір свою матір, а на дев'ятому — батька. Сиротою заопікувався дідо Михайло, протоієрей у Кіцмані. Дідо та бабуня розказували багато внукові про запорожців, татар, співали народні пісні, які згодом мали вплив на його поетичну творчість. Бабуня подарувала внукові золотий червінець зі свого намиста, за який Сидір купив скрипку, на якій дідо навчав його грати.

Народну школу закінчив Сидір у Кіцмані, гімназію в Чернівцях, де вступив до Духовної Православної Семінарії, після закінчення висвятився і став священиком. Проживаючи на селі під час вакацій, любив слухати народні пісні, записував їх та писав до них ноти. Крім цього займався музикою та малярством, писав вірші під такими псевдонімами як: Данило Млака, Морозенко, Семен Хрін та іші. На його незвичайні музичні здібності звернула увагу єпископська консисторія, яка уділила йому стипендію на вищі музичні студії у віденській консерваторії, які він закінчив з відзначенням. Його іменовано професором музики учительської семінарії в Чернівцях та професором церковного хору в Духовній Семінарії. Він видав кілька збірників церковних хорових творів. Його пісні і хорові твори були дуже популярні не лише на Буковині і в Галичині, але також в Румунії, Банаті та Сербії.

З якою насолодою та захопленням співали наші батьки (і ми також) такі сентиментальні та ніжні пісні як: „На чужині загибаю", „Заграй ми цигане старий", „Там де Татран круто в'ється", „Як би була я зазулев", „Сині очі", та найбільш популярна пісня „Над Прутом у лузі". Всі ці пісні були довгий час у репертуарах наших хорів. Він написав також музику до таких поем Шевченка як: „Огні горять", „Гомоніла Україна", „Не дай Господи нікому", „Думи мої", „Тече вода" та інші. Ще на теології студіював Воробкевич нашу історію і написав такі історичні поеми як: „Нечай", „Богдан Хмельницький", „Іван Підкова", „Наливайко", „Князь Василь Ростиславич", „Петро Сагайдачний", „Кочубей і Мазепа". На прохання управи театру „Руська Бесіда" у Львові, який у той час об'їздив з виставами Галичину і Буковину, написав Воробкевич тексти і музику до таких оперетoк як: „Молода пані з Боснії", „Пан Мандатор", „Демон-горівка", „Золотий мопс", „Янош Істенгазі", „Каспер Румпельмаєр". Крім цього написав мелодрами з народного побуту: „Гнат Приблуда", „Бідна Марта", „Новий дверник".

Перша збірка поезій Воробкевича була надрукована в 1863 році в „Галичанині Дідушицького". З цього часу появлялися його віршовані і прозаїчні твори в різних часописах і видавництвах.

У 1900 році видано окремий збірник Воробкевича п. з. „Над Прутом" з передмовою І. Франка. У сімдесятих роках минулого сторіччя втішався Воробкевич великою популярністю. Його ставили поруч Федьковича, а Франко назвав його одним з перших жайворонків нашого народного відродження. Він визначився палкою вдачею і працьовитістю. Його популярні пісні будили любов до свого народу, скріпляли духа земляків, звертали увагу на недолю народу зокрема гуцулів, серед яких він жив.

Олександер Барвінський у своїх цінних спогадах „Спомини з мого життя", дуже прихильно згадує про своє знайомство з Воробкевичами. Молодший брат Сидора Григорій був у Львові парохом православної церкви, яка містилася на Францішканській вулиці. Як студент Львівського університету заходив Барвінський дуже часто до дому о. Григорія. Одного разу застав його старшого брата Сидора, з яким особисто познайомився, і з цього часу був з ним у дружніх відносинах. Барвінський постачав обом Воробкевичам українські видання творів Шевченка, Куліша, Вовчка та історичні твори Костомарова. Таким чином мав Барвінський великий вплив на їхній письменницький розвиток та єдність з українським народом. В 1875 році запросив Сидір Барвінського до Чернівець на відкриття університету. Барвінський гостив у його домі, і під час цього перебування запропонував видати буковинський альманах, у якому були б поміщені твори буковинських, галицьких та письменників з Наддніпрянської України. Воробкевич радо погодився на таке видання. Буковинський альманах „Руська Хата" появився щойно на весну 1877 року. Причиною цього запізнення були довгі переписування та друк статтей, коректа та фінансові труднощі. До видання цього альманаху фінансово причинився Пантелеймон Куліш. Ідея Барвінського стала дійсністю. В альманаху взяли участь письменники всієї України! Щиру дружбу Олександра Барвінського з Воробкевичом перервала смерть Сидора, який помер 19-го вересня 1903 р. в Чернівцях на 64-му році свого плодотворного життя.

Деякі вірші Воробкевича, зокрема дидактичного характеру як: „Рідна мова", „То наші любі, високі

(Закінчення на стор. 4)

КОРОЛЕВА ВИЛИКОБРИТАНІЇ Єлисавета II і принц Филип відвідають офіційно Китайську Народну Республіку і перебуватимуть там від 12-го до 18-го жовтня ц.р. Запросив королівську пару на відвідини президент Китаю Лі Ксіяніан, — заявив кореспондентам речник міністерства закордонних справ. До речі, візита королівської пари до КНР буде першою від перебрання там влади комуністами.

СОВЄТСКЕ ЕМІҐРАЦІЙНЕ бюро ОВІР надіслало на адресу Іннеси Флєрової офіційне повідомлення, що вона може виїхати до Ізраїля і допомогти своєму братові, який хворіє на левкемію, але без мужа й інших членів родини. Віктор Флєров, мовляв, потребує додаткових документів, тому він не може покинути Совєтського Союзу разом з дружиною і їхніми двома діточками 7-річною Дарією і 5-річною Маріяною. Деякі американські законодавці заявили у Вашінґтоні, що випадок з Флєровою свідчить про жорстоку поведінку совєтського уряду у відношенні до тих своїх громадян, які хочуть покинути СССР.

ДО ВАШІНҐТОНУ з п'ятиденною офіційною візитою прибув президент Бразилії Хозе Сарней. Його прийняв у Білому Домі президент Роналд Реґен, а потім запросив на сніданок державний секретар Джордж Шулц. Високо оцінивши демократичні перетворення в Бразилії, президент Р. Реґен різко критикував протекціоністську політику, яку проводить ця країна в ділянці зовнішньої торгівлі. „Бразилія не може претендувати на значне збільшення свого експорту до того часу, поки вона не відкриє свої внутрішні ринки для чужинецьких товарів", — заявив Реґен. Президент Х. Сарней не відповів конкретно на цю критику. Він сказав лише, що Бразилія і З'єднані Стейти Америки були і залишаться союзниками „в дні війни і миру". „Бразилія займає восьме місце в світі щодо обсягу промислового виробництва, — зауважив Сарней. — Ми маємо намір пересунутися на сьоме, і наші відносини зі З'єднаними Стейтами Америки мають першочергове значення".

„Прометей" і співачка Лілея Волянська завоювали гостей на Союзівці

Кергонксон, Н. Й. (Ілля Шарий).—Середина серпня, субота 16-го, на Союзівці проходила під мистецьким знаком двох далеких одне від одного міст—під знаком Філядельфії, бо звідти прибув чоловічий хор „Прометей" з його знаменитим диригентом маестром Михайлом Длябогою, та під знаком Едмонтону, бо це з далекої Альберти прилинула до нас соловейко—співачка Лілея Волянська.

Концерт розпочався виступом „Прометею", що вже не перший раз чарував союзівську концертову вибагливу публіку, яка і цього разу прийняла цей добрий хор—окрасу міста Братньої Любови, з найбільшим ентузіязмом. Першими в програмі зазвучали „Хор жовнірів" з опери Фауст Ш. Ґуно та „Хор Циганів", композиція Р. Шумана. При фортепіяні була постійна акомпаньяторка „Прометею" піяністка-віртуоз Ірини Пелех-Зварич, також відома зі своїх індивідуальних виступів з піяно-солями тут, і тому і цей раз очікувано від неї такого виступу, хоч він, на смуток її шанувальників, не мав місця у ту суботу.

Спів хору продовжувався і після виступу співачки Лілеї Волянської—про неї пізніше – і тепер „Прометей" зазвучав могутнім „Закувала та сива зозуля" Ніщинського з сольо Зенона Чорнобиля та глибоко патріотичним співом „Карпати"—„в зелені Карпати лети наша пісне"—недавно померлого в УССР композитора Ігоря Шамо. Соліст Іван Павлічка заспівував у цій настоєвій композиції. Шедевр Воробкевича-Людкевича на слова Т. Шевченка „Огні горять, музика грає" заля слухала з затамованим віддихом.

У цій композиції на слова Великого Пророка України з хором співали солісти І. Павлічка (тенор) і І. Кушнір (баритон). Захоплена публіка готова була слухати й слухати цього співу, хоч конферансьє—вродливий молодий Роман Лупань, сказавши залі з гордістю, що й він філядельфієць як і ці 38 співаків-чародіїв,—заповів останню пісню в програмі „Прометею" того вечора—„Грай, моя бандуро", музика І. Шамо. Це була дійсна нагорода, коли заля наповнилася мелодією бравури і туги—„Україно, Україно, рідна стороно..." зі заспівом Ігоря Кушніра та Івана Павлічки, що переходило в наче молитовне звертання до кобзи й заклик вогненний: „Грай, моя бандуро, грай, бандуро, грай! Щоб шумів піснями наш козацький край!" До речі слід згадати, що перед молодим і талановитим солістом-баритоном Ігорем Кушніром стелиться багатообіцяюча кар'єра оперного співу, і в майбутньому — віримо —ми його слухатимемо в цьому вимріяному для співаків жанрі.

Диригент-маєстро М. Длябога і всі розпромінені успіхом хористи, видимо вдоволені прийомом, подарували захопленим слухачам-глядачам один наддаток, хоч заля вимагала оваційно ще і ще. Але був такий „наказ" від організаторів програми, що концерт має закінчитися точно о 10-ій годині вечора, щоб пунктуально розпочати забаву.

Поміж двома виступами „Прометею" ще був гостинний виступ вперше на Союзівці сопрано-співачки з Канади Лілеї Волянської, про яку слід сказати дещо більше. Це було так цього сезону, що наче б солістки з Канади вирішили щасливо „перебрати Союзівку", завоювавши-очарувавши її цього літа, про що читачі щоденника вже довідалися з рецензії на виступ іншої співачки-канадійки з Торонто Оксани Рогатин-Макогон, в „Свободі" пера музичного критика Теодора Терена-Юськова.

А тепер подібну річ вчинила Лілея Волянська, лірично-драматичне сопрано, проспівавши для наших меломанів та шанувальників поважної української пісенної клясики п'ять речей: три оперні арії та дві народні пісні, але й вони в добрій аранжеровці, наче оперній. Співачка розпочала свій виступ арією княжни Варвари Рєпніної з опери „Тарас Шевченко", музика Георгія Майбороди: „О, Боже, смири мою гординю", у якій виявила багато чуття, вчуваючись усім єством у трагедію нещасливо закоханої в Шевченка княжни. Її вишколений, оксамитний голос звучав сильно, якщо цього вимагав драматизм тексту, і м'яко, коли співом віддавала сенсуальність і глибину Варвариних благань, звернених до Тараса. Постава, повна гідности, як і належить княжні Репніній, і велика внутрішня культура тримали виконавицю і в моменти найбільшого трагізму в мірі, без непотрібних впадань у сантименталізм, чого часто-густо не вміють уникнути навіть дуже великі слов'янські співачки і співаки.

З не меншим артизмом і музикальністю проспівала Лілея арію Одарки з опери Анатоля Вахнянина „Купало"—„Нема мені порадоньки, доленько моя", де знамените тінювання музичної фрази робили просто прозорим текст арії, а прегарна українська вимова (є й така!), кругла і повна—доносила найменші нюанси переживань гордої, безталанної полонянки до сердець і душ зачарованої публіки у залі: „Косо моя шовковая, на що тебе плела?...,—плакала пісня, бо косу мав втяти лихий татарин—нелюб і насильник, а не люблений палко козак Степан. Молитвою-благанням, повним святої гордости й палкого жалю, просить Одарка в нею врятуваних бранців спом'янути її в Україні, коли туди щасливо повернуться: „І вольнії невольницю миром пом'яніть!", де вільне й красиве „ля" співачки, як і „сі" в арії Княжни, запанувало над принишклою залею срібними повними тонами „красеня-голосу" —за висловом М-ме Поляро, першої вчительки співу Лілеї Волянської ще в Ню Йорку кільканадцять років тому. Все це створювало силу мистецької переконливости співу цієї нової з'яви на оперному українському овиді, яку—сподіваємося —почути знову. Сподіваємося тим більше, що оцінку, яку дістав спів Лілеї Волянської від фахової нашої музичної критики, не слід забути. Про голос і виконання Лілеї Волянської висловилися такі визначні музики, як проф. Дарія Каранович-Гординська, маестро Володимир Колесник, маестро Андрій Добрянський, скрипаль і диригент Адріян Бриттан, журналістка Оксана Бризгун-Соколик, диригентка Марія Дитиняк, артист і режисер Юрій Бєльський та інші знавці поважного і доброго співу. Лілеї слід іти шляхом, який вони всі майже одноголосно радять цій співачці, щоб про неї довідався так само добре схід Америки, як її знають в Едмонтоні і на заході Канади.

Проф. Дарія Каранович-Гординська написала: „Її спів зразу мені припав до вподоби, бо голос у неї рівний, вишколений у всіх реґістрах, має красу оксамиту (німці кажуть „wohltuend) і що найважніше—її виконання позначається глибокою виразовістю. Музикальна Лілея зробила на публіку велике враження..."

Майже те саме повторив маестро Добрянський: „Добре поставлений голос, повний, рівний, глибоке чуття виконуваних творів..." Маестро Адріян Бриттан, очарований голосом, хоче, щоб Лілея співала партію Лію в опері „Турандот" Пуччіні. Славний режисер з Торонто Юрій Бєльський тішився знахідкою: „Нарешті після довгих пошуків маємо справжню Наталку, добру актрису, не лише сам спів..." І маестро В. Колесник підсумував: „Дуже рідкісне явище—мати з природи поставлений голос. Лілеїн голос саме такий, ще й до того красивого тембру..." А чужі критики теж не шкодували Лілеї гарних епітетів, підкреслюючи „magic between Lilea and the audience", як вона співала в Едмонтоні та в околиці. Оцей „magic"—чари й чарування можна було відчути в усіх п'ятьох аріях у виступі співачки, а понадто—в сцені з „Наталки Полтавки", що розпочинається весільним голосінням сироти, яка не має рідного батька: „Та пливи, пливи, селезеню, тихо по воді. Прибудь, прибудь, мій Батеньку, тепера к мені..." Це тоді, коли прийшов зворушливий монолог Наталки, яка вже не сподівається повороту Петра і кінчає свою розповідь піснею „Чого вода каламутна". Безсмертні Котляревський з Лисенком знову доказали чуда—полонивши авдиторію, примусивши знову й знову пережити цю річ —навіть проти спротиву глядачів, що вже знають—знають „Наталку", якій доходить — 170 років давности.

На кінець виступу Лілея Волянська пописалася своїми колоратурними верхами, коли проспівала грайливу й легкокрилу Анатоля Кос-Анатольського „Ой, на горі сніг біленький", де розсипала перед зачарованими перелки віртуозности солов'їної цієї не обробки, а просто диво-композиції Кос-Анатольського, найкращого композитора, після геніяльного Людкевича, княжої Галичини. Веселе й бравурне „Баламуте, вийди з хати" викликало радісні оплески, але співачці так, як і „Прометеєві" „не радили" співати наддатку, бо година забави—десята!... зближалася. Тож після закінчення концерту, коли спішили очаровані співом гості за куліси привітатися з виконавцями програми й висловити свої похвали, всі жалкували, питаючи: „чому співала вона так мало?" і висловлювали надію, що співачка назабаром дасть про себе знати самостійним концертом українських оперних арій: в її репертуарі є опера „Наймичка" Вериківського, „Тарас Бульба" М. Лисенка та „Катерина" Аркаса, не згадуючи вже „Запорожця" чи „Майську ніч". Мусить появитися теж платівка, до якої готується вже.

І в підсумку—той суботній концерт на Союзівці—блискучий і, на жаль, надто короткий, пам'ятатиме Кергонксон, чекаючи на продовження-повторення його.

Д-р Д. Баран в Інституті Пастера в Парижі

Якими дорогами? Якими шляхами?

Несподіваний телефон від незнаного мені лікаря д-ра Моса повідомляє мене, що в переїзді на шостий Міжнародний Конгрес Імунології в Торонто буде в Монтреалі українка д-р медицини, наукова сила відомого дослідного Інституту Пастера в Парижі й варто було б мати з нею інтерв'ю.

Отже запрошую її до свого дому на каву з тортом, бо це припадає якраз на день уродин мого мужа.

І ось велика несподіванка. З'являється молода людина, виглядом молодша на свої роки. Виявляється, що вона монтреалька, колишня пластунка до 16-го року життя, абсольвент курсів українознавства, яка, вступивши в університет МкҐіл, „втопилася" в наукових студіях і ось аж тепер випливає на громадському овиді.

Д-р Дана Баран, донька Осипа й Маргарити, народилась в Монтреалі. По закінченні середньої освіти вступила до університету МкҐіл, вибираючи ділянку природних наук, яку закінчила дипломом — Бачелор оф Саєнс. Відтак вписалася на медичний факультет, який закінчила ступенем FRCP. Відбувши свою лікарську спеціялізацію у внутрішній медицині, а потім і спеціялізацію в лікуванні нирок; вона склала подання

Д-р Дана Баран

до Канадської Фундації Студій ниркових хворіб для признання їй науково-дослідної праці з імунології і лімфатичних залоз.

Осягнувши це становище при Інституті Пастера в Парижі, вона проводить досліди в ділянці імунітету білих тілець крови, що в процесі лябораторійних дослідів були поділені на клітини Ті і Бі (T and B cells) і прослідкує їх співвідношення та їх завдання в людському організмі.

В цій стадії дослідів вся увага тепер звернена на те, щоб знайти такий лік, який поборював би лише клітини, опановані слабістю (пістряком — раком), чи іншими, як „аїдс" або ревматичної хвороби, а не нищив довколичних здорових клітин, як також виелімінувати операції.

Д-р Дана Баран виголосила на конгресі в Торонто свою працю, виказуючи колосальні поступи в дослідній медицині з надією знайти невдовзі можливості поборювання хвороби проти імунітету.

В дуже цікавій й повчальній розмові ми довідалися, що по одному році д-р Баран перейшла під фінансове спонзорування (феловшип) Канадської Медичної Дослідної Ради, яка продовжувала їй лябораторійну працю ще на три роки.

Вітаємо українську молоду силу й бажаємо їй успіхів в її дослідах, а заразом тішимося, що маємо ще одного „амбасадора" українського народу у вільному медичному світі.

Прощаючись, ми були як старі знайомі, бо мали спільні переживання різних подій в Монтреалі, мої — дозрілої людини, а її — молодечі, шкільні, що різьбили її вдачу, даючи своєрідне світосприймання вже тепер громадсько наставленої особи на виробленому становищі.

Галина Сенишин

„Український Голос"

ПРОПУЩЕНО ПРІЗВИЩЕ

У звідомленні про закінчення 17-ої Спортової Школи УСВТ „Ч.Січ" („Свобода" ч. 166 з 30-го серпня 1986 року) у четвертому параграфі пропущено прізвище Мирона Стебельського, господаря імпрези, голови УСВТ „Ч. Січ" і керівника школи в перших двох тижнях, який також сидів за почесним столом. Ред.

В П'ЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ мого Дорогого і Незабутнього БРАТА з Чернігівщини

бл. п.

МИКОЛИ БОЙКА

Крім брата з жінкою Ольгою Він ще залишив у великому смутку свою жінку Геді з дітьми, а також двоюрідну сестру Женю.

Брат — ФЕДІР

Якби хтось із Його родичів, або приятелів хотів обізватись за нього, дуже прошу писати на адресу брата:

THEODORE BOJKO
930 N. 14th Court, Hollywood, Fl. 33020
або телеф.: 1-305-929-3912 (можна колект)

Комітет Оборони Української Спадщини
щиро дякує всім жертводавцям, які замість квітів на могилу

сл. п. радн. д-ра

СТЕФАНА КИЗИМИ

зложили в час похорону суму 545.00 дол., а саме:

Ч.	Прізвище, ім'я	Сума
1.	Полотнянка М.	$ 10.00
2.	Шумний С.	10.00
3.	Солук І.	10.00
4.	Касперський С.	15.00
5.	Корінь А.	10.00
6.	Бойко О. В.	15.00
7.	Баранецька О.	10.00
8.	Кокс М.	10.00
9.	Заполенко С.	10.00
10.	Томич М.	30.00
11.	Брікнер К.	25.00
12.	Ключник І.	20.00
13.	Горбата Є.	10.00
14.	Саламан М.	5.00
15.	Грінда В.	5.00
16.	Кобилянська Н.	10.00
17.	Городецька Я.	15.00
18.	Семчишин П.	5.00
19.	Мішкевич Ірена	50.00
20.	Мішкевич Роман	50.00
21.	Зозуля Оксана й Орест	50.00
22.	Ґац Остап	25.00
23.	Кізима М.	20.00
24.	Кізима Богдан	100.00
25.	Форманюк Павло	25.00
	Разом	$545.00

Родині Покійного щире співчуття.

КАРПАТСЬКИЙ СОЮЗ в ЗСА

з великим жалем повідомляє своїх членів, земляків і все українське громадянство, що дня 4-го вересня 1986 р. по довгій недузі відійшов у Вічність у Філядельфії, Па. на 94-му році свого трудолюбивого життя, великий син Закарпаття і борець за його волю

†

бл. п. проф.

АВГУСТИН ШТЕФАН

директор Української Торговельної Академії в Мукачеві, провідний громадський і культурний діяч, автор, міністер шкільництва і Голова Сойму Карпатської України, почесний Голова Карпатського Союзу.

ПОХОРОН відбувся в суботу, дня 6-го вересня 1986 р. на Архиепархіяльному Цвинтарі в Ленґгорн коло Філядельфії, Па.

Горем прибитій дружині Олені й цілій Родині висловлюємо щире співчуття.

ГОЛОВНА УПРАВА КАРПАТСЬКОГО СОЮЗУ

†

У глибокому смутку й із невимовним болем у серцях сповіщаємо всіх Українців в Україні й не в Україні сущих, що в четвер, 4-го вересня 1986 р., в американському місті Філядельфії, Па., на 94-му році свого трудолюбивого життя відійшов до Свого Творця Небесного

сл. п.

ВЕЛЬМИДОСТОЙНИЙ АВГУСТИН ШТЕФАН

Голова Сойму Карпато-Української Республіки та Голова Всеукраїнської Національної Ради.

ПАРАСТАС відправив Всесвітліший о. прелат Михайло Федорович, Генеральний Вікарій Української Католицької Митрополії в ЗСА, з Духовенством, у п'ятницю, 5-го вересня 1986 р., у приявності Представника Всеукраїнської Національної Ради та Президента Української Народної Республіки, які прощали Покійного.

ЗАУПОКІЙНУ АРХИЄРЕЙСЬКУ БОЖЕСТВЕННУ ЛІТУРГІЮ І ПАНАХИДУ відправив Високопреосвященніший Архиєпископ Митрополит СТЕФАН із Духовенством в Українському Католицькому Митрополичому Соборі Непорочного Зачаття у Філядельфії, Па., в суботу, 6-го вересня 1986 р. Тлінні Останки поховано того ж дня на Архиепархіяльному Цвинтарі в Ленґгорн, Пеннсильванії.

Опечаленій Родині — Вельмидостойній вдові Олені, синові Василеві й доньці Катерині з їх супругами, вісьмом внукам і внучкам з їх дружинами та правнучці висловлюємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Президія Всеукраїнської Національної Ради

Христина Кордуба — визначна студентка

Христина Кордуба

Христина Ірена Кордуба, дочка Світлани й інж. Богдана та внучка інж. Романа та Іванни Кордубів і покійних вже д-р Ксені та д-ра Омеляна Лебедовичів, закінчила середню школу ім. Айзенгавера у Вашінгтоні, Миш., з найвищими відзначеннями. Вона вийшла на перше місце та була коваледикторіяном кляси із 625 градуантів.

В школі Христина завжди була визначною ученицею; її вибрали президентом шкільного студентського збору, ко-президентом САДД (учні проти кермування автом у нетверезому стані), скарбником драматичного клюбу, членом Крайового товариства визначних учнів, предсідником Телетону Істер Сіл, членом міжнародного акторського товариства й інших. Вона війшла в книгу „Гу із Гу" студентів американських середніх шкіл. За свої осяги Христина одержала стипендії від Мишигенського університету та від Крайового товариства визначних студентів. Вона отримала також нагороди: від Клюбу оптимістів, нагороду крайового провідництва, нагороду за досконале знання англійської мови, була фіналісткою свого стейту на стипендію американського Сенату, і нагороди від стейтової компетиції, нагороду від академічного т-ва повіту Макомб.

Христину прийняли до Мишигенського університету, де вона продовжуватиме навчання, підготовче для вступу на медичний факультет. Вона продовжує активне життя поза школою, беручи участь в місцевій Республіканській партії.

Х. Кордуба — пластунка, абітурієнтка школи українознавства, належить до парафії св. Йосафата у Ворені, Миш. Христина й її родина є членами УНС.

Н. Н.

„Переслідування..."

(Закінчення зі стор. 2)

1. Очевидна сумнівність совєтського документу.
2. Свідчення польських селян, які не визнають І. Дем'янюка за „Івана Грозного".
3. Свідчення переживців голокосту про вбивство „Івана Грозного" 1943 року.
4. Свідчення переживців голокосту, які не впізнають „Івана Грозного" в І. Дем'янюкові.
5. Свідчення колишніх нацистів про вбивство „Івана Грозного" під час повстання в таборі 1943 року.
6. Розходження у свідченнях, зроблених свідками звинувачення тепер і зразу після війни.
7. Свідчення переживців голокосту супроти істини на інших процесах.

Ми вважаємо всяку спробу „оформити" засудження І. Дем'янюка на підставі свідчень переживців голокосту за негідне демократичного суспільства й демократичного суду наслідування методів совєтської юриспруденції, яка замість встановлювати істину, служить знаряддям певного політичнго середовища і встановлює те, чого вимагає дане середовище.

Ставши на шлях використання юстиції як знаряддя національної ворожнечі та національної помсти, юридичні чинники Ізраїля завдадуть удару не так українській діяспорі, як самому престижеві держави Ізраїля. Тому ми щиро радимо юридичним чинникам Ізраїля, перше ніж обирати цей шлях, добре зважити усі наслідки таких дій у майбутньому. Авторитет, повага й довір'я зовнішнього світу це не така вже дрібниця, що нею можна нехтувати, а надто у справах, які можуть впливати на відносини між цілими національними середовищами на довгі роки наперед.

Ми твердо переконані у невинності І. Дем'янюка, який став жертвою інтриґи КҐБ, безвідповідальности засобів масової інформації, упереджености юристів американського ОСІ та жагучого бажання помсти окремих ізраїльтян.

Ми вважаємо, що в інтересах справедливости і в інтересах самої держави Ізраїля не допустити засудження невинного, бо всяке переслідування невинного належить до злочинів проти людства.

Рада Представників Українських Центральних Організацій:
М. Борецький

Комітет проти Вживання Совєтських Свідчень в Американських Судах:
Ю. Самійлемко

Колишні політичні в'язні СССР:
Н. Строката
С. Караванський

„На Черника — дай..."

Наш неперевершений Гриць Зозуля нарікав у червневому числі „Лиса Микити" на те, що...„Наша еміґрація то так, як тота корова, жи її фурт доют і доют... На СКВУ — дай, на Верзитет — дай, на Циклопедію — дай, ...на Черника — дай, і т.д., і т.д." Гриць Зозуля вичислив сорок дві різні цілі, що на них треба давати.

Пригадалося мені це „нарікання" Ека — Гриця Зозулі, коли перед кількома днями Український Освітньо-Культурний Центр у Філядельфії, що його президентом є д-р Олександер Черник, проголосив намір і плян дальшої розбудови.

Вартість і оправдання будь-якої збіркової акції залежить від вартостей, які громада жертводавців одержує за свої пожертви. У цій статті хочу вказати на великі вартості, які філядельфійський УОКЦентр вніс і вносить у життя української громади Філядельфії й околиць, вартості, які дуже переконуюче оправдують нашу жертвенність на цю інституцію.

Перш за все треба сказати, що заки гурт активних громадян, на чолі з д-ром Черником, купив у 1980 році за відносно дуже низьку ціну гарну публічну школу і почав організувати УОКЦентр, українська Філядельфія була у стані занепаду. Численні філядельфійські українські товариства й організації не мали з малими виїмками належного приміщення; біля приміщень, що їх ці товариства й організації мали, не було місця на паркування авт, не було сприятливого місця для зустрічів і контактів між цими товариствами й організаціями та їхніми членами, зокрема не було сприяючого місця і середовища для зустрічі і співпраці наших старших і молодших поколінь.

Закуп гарної, солідної, просторої будівлі на семиакровій площі, із (по деяких перебудівках) 30-ма кімнатами, з великою парковою площею, на гарному і спокійному передмісті Філядельфії, зупинив занепад українського життя Філядельфії й околиці і створив сильну, здорову і тривалу базу для організації, консолідації і відродження цього життя.

Сьогодні в УОКЦентрі приміщуються дві українознавчі школи і садочок, у яких навчається біля 400 дітей і молоді, багато вечірніх курсів для дорослих та біля сорока наших організацій і товариств.

На окрему увагу заслуговує те, що серед гурту активістів, які дуже компетентно і з подиву гідною жертвенністю ведуть і розбудовують УОКЦентр, бачимо кількість одиниць молодших поколінь, хоч не бракує і старших громадян, і що співпраця між цими молодими і старшими активістами є якнайкраща.

Атмосфера співпраці і згоди, що існує в УОКЦентрі (а не — як це часто у нас буває — взаємоворожнечі) має, очевидно, дуже корисний вплив на громадське виховання молоді українознавчих шкіл, які приміщуються в УОКЦентрі.

Багато уваги присвятив провід УОКЦентру організації і розбудові Українсько-Американської Суспільної Служби, що нею старається охопити усіх наших потребуючих громадян, немічних, убогих, зокрема самітних, безрадних старших осіб, які слабо володіють англійською мовою тощо. Поміч таким потребуючим громадянам несе У-АСС у рамцях американської добровольчої організації „Віста", фінансованої Урядом. Українсько-Американській Суспільній Службі признано на терені Філядельфії вісім позицій працівників „Віста" на загальне число 35.

Варто згадати, що УОКЦентр і У-АСС одержали в останніх роках фінансову допомогу, кілька поважних „ґрентів" від стейту.

УОКЦентр є теж офіційним пунктом розподілу харчів, що з нього користає багато потребуючих осіб, зокрема чимало старших осіб.

Велика розбудова УОКЦентру

В УОКЦентрі щось будується, проходять якісь роботи від початку його існування: Перебудова деяких кімнат (переважно, щоб зробити з більшої комнати дві менші кляси), поправки і зміни у системі огрівання, поширення паркової площі і т.д., усе це роблено дармовою працею ентузіястів УОКЦентру.

Коли ми вже при дармовій праці, треба для справедливости згадати тисячі дармових годин праці, що їх вклали члени дирекції й інші члени УОКЦентру у розбудову книговедення, злагодження різних картотек і вложення їх у компютор тощо.

Тепер провід починає велику розбудову УОКЦентру. Розбудова ця є конечна з трьох причин: з причини тісноти, яку відчуває УКЦентр, що постійно росте і поширює свою діяльність, щоб забезпечити для членів УОКЦентру, гостей, для батьків, які привозять дітей до школи, і тому подібне, культурне місце для зустрічів, відпочинку та розваги (читання часописів, кафетерія і т.п.) та щоб дати пристойне і репрезентативне місце для мистецьких виставок.

Велика філядельфійська й довколишня українська громада може дати цю фінансову допомогу УОКЦентрові, коли ми всі, а не тільки частина із нас, усвідомимо собі, що розбудова УОКЦентру — це найкраща інвестиція, яка забезпечить національне і громадське виховання наших дітей, внуків і дальших поколінь. І коли ми всі усвідомимо собі, що пожертви на УОКЦ — це інвестиція, якою розбудовуємо наш культурний Осередок для наших духових потреб і нашу Суспільну Службу, для помочі тим із нас, які потребують чи потребуватимуть допомоги, то на УОКЦентр таки не шкода дати.

Я. Татомир

Конференція...

(Закінчення зі стор. 1)

В те, що розказував у своїх виступах академік В. Легасов й інші совєтські представники, міжнародна мідія не дуже вірила і в багато в дечому сумнівалася, не зважаючи на їхню відвертість і безпосередність.

Ще дальше не вияснено точних причин катастрофи. Після однієї з пресконференцій, представник „Смолоскипа" мав на цю тему довшу розмову з відомим спеціялістом директором Інституту атомних електростанцій проф. А. Агабяном. „В час аварії, говорив український представник, на четвертому бльоці станції було 176 чи 209 працівників. Були дві цілком інші групи: одна — місцеві спеціялісти і оператори; друга приїжджі звідкись спеціялісти (так і не вдалося довідатися, звідки вони приїхали і хто їм дав доручення проводити експеримент), які мали провести відповідні експерименти. Відомо, що з самого початку місцеві керівники були проти проведення цих експериментів. З новоприбулими спеціялістами не було ані координації, ані узгілнення (а згідно з самвидавною вісткою, яка дійшла до Вільня, між двома групами дійшло до фізичної бійки. Місцеві не хотіли допустити до переведення експериментів). Новоприбулі мали доручення експеримент провести. Будучи під тиском, вони мусіли виконати норму). Чи ви думаєте, професоре, що справді людська помилка (на що всюди наголошувано), а не те, що саме бюрократизація, погане керівництво на верхах і брак узгілнення довели до аварії? Я думаю, що саме це". На той час обидвох співрозмовців обступило з десяток совєтських делегатів. Проф. Агабян обвів поглядом своїх колеґ і ніяково каже: „Та воно так і не так. Багато з них не дотримувалися наших вимог. Зазналися, уважали, що в Чорнобилі можна все робити. До того часу не було жадних проблем. Правда, їм треба було виконати норму. У нас кожний мусить виконати норму. Так ми працюємо. Вони рішили норму виконати і почали експеримент. А які наслідки? Ви самі знаєте".

Проф. Агабян розповів ще про деякі подробиці, а на пресконференції заявив, що деякі з тих, які проводили експеримент, загинули на місці або померли пізніше. Цифр не назвав.

Так і до кінця конференції, яка притягнула увагу всього світу, не вияснено, хто і чому домагався провести смертоносні експерименти на Чорнобильській станції, як рівнож до кінця невідомо, яку ціль уряд СССР хотів осягнути цим симпозіюмом.

У світ продісталося багато нових інформацій, які суперечать повідомленням у совєтській пресі. Факт залишиться, що симпозіюм не може і ніяк не міг розв'язати страшної проблеми смертности і хворіб, які цілими десятиліттями будуть висіти над українським і білоруським народами.

Сучасна...

(Закінчення зі стор. 2)

на у скромному, триповерховому будинку, який сам від себе не звертає особливої уваги. Але я був приємно вражений добудовою нового крила (для поміщення щораз більших книгових фондів). Ця зовсім сучасна будова гарно поєднується з довкіллям та робить незабутнє враження — частково нагадує тризуб, але рівночасно відчувається дух України, яка хоч і поневолена, та все ж таки пробивається оптимістично через ґрати теперішнього режиму.

Це проєкт українки — архітекта Зої Могилівської, що вже довгі роки працює для різних паризьких архітектурних установ, але вперше мала нагоду показати своє мистецьке знання на українському ґрунті.

Хоч народжена в Парижі — її батько еміґрант, сотник армії УНР, її творче наставлення до України зворушливо ліричне, але й суцільно поєднане з реальним відчуттям сучасної архітектури. Оригінальність розв'язки робить Бібліотеку справжньою перлиною і монументом українських осягів у Франції.

Треба погратулювати зарядові Бібліотеки, зокрема її директорові П. Йосипишинові, що сміливо і без змін прийняли авангардний проєкт Зої Могилівської.

Сидір Воробкевич

(Закінчення зі стор. 2)

Карпати" та інші були часто друковані в підручниках народних шкіл. Хто ж з нас не пригадує собі цього славного вірша Воробкевича „Рідна мова, слово рідне", який ми навчилися в народній школі. Цей вірш став символом пошани та завіщання для нашої рідної мови, яку ми ніколи не сміємо забувати та обов'язані навчати наших дітей і внуків нею говорити! Сидір Воробкевич разом з Юрієм Федьковичем та Ольгою Кобилянською, був пробудителем народної єдности цієї частини українських Карпат — Зеленої Буковини.

Марш українських студентів в Прудентополісі

(До редакції щоденника „Свобода" прийшов лист від Володимири Демус, якого вона отримала від молодої студентки Доротеї Ядвіжак з Прудентополісу, Бразилія, якою починаючи від 1978 року, родина Демусів з Мокіни, Ілл., опікується. Тому що подія, про яку пише в своєму листі Доротея, зацікавить наших читачів, передруковуємо її лист повністю. — Ред.)

Дорогі мої опікуни!
Слава Ісусу Христу!

Найперше сердечно дякую за листа, якого цими днями від Вас одержала. І також повідомляю, що вже одержала фарбу на писанки і книжку — Граматика української мови, я дуже і дуже Вам за це вдячна.

Мали ми минулого місяця вакації. В часі тих вакацій тут, у Прудентополі, так як щороку, відбувся Катехитичний курс. Приїхало майже 200 молодих дівчат, їх священики привезли з різних околиць, щоб вони поглибили своє знання і стали їхніми помічницями, щодо навчання дітей катехизму, співання в церкві і т. д.

Я перебула тиждень цих вакацій разом з батьками. Все проминуло дуже добре.

Питали Ви про мого братчика. Він називається Марко. Має він рік і п'ять місяців, дуже веселий і видно дуже мудрий.

Маю Вам сказати ще одну новість. Дня 4-го липня народилася ще одна сестричка, їй на ім'я Оксана. Тепер нас всіх вже є шість дітей, вісім з татом і мамою.

Моя цьогорічна стипендія ще не прийшла, але я чекаю і маю надію, що ще прийде.

Мені наука йде дуже добре.

Дня 12-го серпня, тут, у Прудентополі, буде марш. Маршуватимуть студенти з всіх шкіл з нагоди 80-ліття міста, і також цього дня перше місце мають українці з нагоди 90-ліття еміґрації українців до Прудентополя. Наша українська школа, до якої учащає більше як 200 дітей, Марійська Дружина, фолкльорнагрупа — танцюристи і співаки, — всі будуть одягнені в українські строї. Думаю, що буде дуже гарно. В нас сьогодні буде і вже є дуже багато роботи. Ми всі працюємо, щоб цей день якнайкраще вшанувати. Чистий український дух пануватиме по дорогах нашого міста, перший раз.

Закінчую, бажаю всього найкращого, ще раз сердечно за все вдячна.

Ваша
Доротея

Прудентополіс
6 серпня 1986 року

НЕ "ДО", А "ВІД"

В репортажі Ю. Мовчана „З пером по Америці" („Свобода" з 29-30-го серпня 1986 року), замість поданих в газеті слів „міжстейтова дорога ч. 80 доведе вас до Гадсонової затоки", має бути від Гадсонової затоки... Також правильна назва села, де народився автор, має бути Зороків. — Ред.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!